

Ferenc pápa üzenete a 29. Betegek világnapjára

2021. február 11.

„Egy a ti mesteretek, ti pedig mindnyájan testvérek vagytok.” (Mt 23,8)

A bizalmi viszony a betegekkel való törődés alapja

Kedves testvérek,

a betegek 29. Világnapjának 2021. február 11-i ünneplése, a Lourdes-i Szűzanya liturgikus emléknapja jó alkalom arra, hogy különös figyelmet fordítsunk a betegekre és azokra, akik őket a kórházakban, az idősoththonokban valamint a családokban és a közösségekben gondozzák. Különösen is gondolok azokra, akik világszerte a koronavírus-járvány következményei miatt szenvednek. Mindnyájukat, különösen is a szegényeket és a kirekesztetteket, lelki közelségemről és az Egyház szeretetteljes gondoskodásáról biztosítom.

1. Ennek a napnak témája abból az evangéliumi szakaszból származik, ahol Jézus azok képmutatását kritizálja, akik nem azt teszik, amit hirdetnek (vö. Mt 23,1 – 12). Amikor hitünk üres szavakra redukálódik, nem törődve mások életével és szükségleteivel, hitvallásunk aligha van összhangban a való élettel. A veszély nagy. Jézus ezért használ kemény szavakat, amikor önmagunk bálványozásának veszélyéről van szó, és így tanít minket: „Egy a ti mesteretek, ti pedig mindnyájan testvérek vagytok” (8. vers).

Jézus kritikája azok iránt, akik „beszélnek, de nem cselekszenek” (vö. 3. vers), mindig és mindenki számára hasznos, mivel egyikünk sincs védve az álszentség súlyos gonoszságától, ami megakadályozza, hogy az egyetlen Atya gyermekeként növekedjünk, mint olyanok, akik egyetemes testvériség megélésére kaptak meghívást.

Testvéreink szükségleteivel szembesülve, Jézus a képmutatással teljesen ellentétes magatartást állít szemünk elé. Arra hív meg minket, hogy álljunk meg, figyeljünk, közvetlen és személyes kapcsolatot alakítsunk ki másokkal, empátiát és együttérzést tápláljunk irántuk, hagyjuk, hogy szenvedésük annyira megérintsen minket, hogy szolgálatukra akarjunk állni (vö. Lk 10,30 – 35).

2. A betegség tapasztalata ráébreszt saját sérülékenységünkre és a másoktól való velünk született függésünkre. Teremtényi mivoltunk ezáltal lesz még nyilvánvalóbb, mert megtapasztaljuk Istentől való egyértelmű függőségünket. A félelem, a zavar, a bizonytalanság, néha pedig a megdöbbenés is birtokba veheti elménket és szívünket, ha betegek vagyunk; tehetetlennek érezzük magunkat, mivel egészségünk nem a képességeinktől vagy az aggodalmaskodásunktól függ (vö. Mt 6,27).

A betegség felveti az élet értelmének kérdését, amelyet hittel Isten elé hozunk: ez az egzisztencia új irányára és értelmére irányuló kérdés, amire előfordulhat, hogy nem kapunk azonnal választ. Rokonaink és barátaink sem tudnak mindig segíteni minket ebben a fáradságos keresésben.

Jób bibliai alakja e tekintetben jelképértékű. Felesége és barátai nincsenek mellette a szerencsétlenségében, sőt, hibáztatják és csak súlyosbítják magányát és szorongását. Jób elhagyatottnak és félreértettnek érzi magát. De épp e rendkívüli kiszolgáltatottsága által utasít el minden képmutatást, és választja az őszinteség útját Isten és embertársai felé. Olyan kitartóan kiált Istenhez, hogy Isten végül válaszol neki, új látóhatárt nyitva előtte. Megerősíti abban, hogy szenvedése nem büntetés vagy az Istentől való elszakadás állapota, még kevésbé Isten közönyének a jele. Jób megsebzett és meggyógyított szívéből fakad ezután a megindító vallomás az Úr felé: „Azelőtt csak hírből hallottam felőled, most azonban saját szememmel láttalak.” (Jób 42,5).

3. A betegségnek mindig van arca, nem is csak egy: minden beteg arca, de azoké is, akik figyelmen kívül hagyva, kirekesztve érzik magukat és akik olyan társadalmi igazságtalanságok áldozatává válnak, amelyek megtagadják számukra az alapvető jogokat (vö. Fratelli tutti, 22). A jelenlegi világjárvány az egészségügyi rendszerek egyenlőtlenségeit, valamint a betegellátás terén mutatkozó hiányokat is felszínre hozta. Az idős, gyenge és kiszolgáltatott emberek nem mindig kapnak méltányos egészségügyi ellátását. Ez politikai döntésektől, az erőforrás-gazdálkodástól és a felelős pozíciókat betöltő személyek elkötelezettségétől függ. A betegek gondozására és beteg testvéreink ápolására erőforrásokat fordított erőforrás elsőbbséget élvez,

ami azzal az alapelvvel függ össze, hogy az egészség elsődleges fontosságú közjó. Ugyanakkor a világjárvány rávilágított az egészségügyi személyzet, az önkéntesek, a dolgozók, a lelkipásztorok, a szerzetesek és szerzetesnők elkötelezettségére és nagylelkűségére is, akik profi módon, felelősségtudattal és felebaráti szeretettől indítva segítettek, kezelték, vigasztalták és szolgálták a számtalan beteget és családtagjaikat. Férfiak és nők csendes sokasága döntött úgy, hogy ezekre az arcokra tekintenek és vállalják a betegek szenvedéseit, akiket a közös emberi család tagjaként testvéreiknek éreztek.

A közelség egy értékes balzsam, amely támaszt és vigaszt nyújt a betegeknek szenvedéseikben. Keresztényként ezt a közelséget Jézus Krisztus, az *irgalmas szamaritánus* szeretetének jeleként éljük meg, aki együttérzéssel közelít minden bűntől megsebzett ember felé. A Szentlélek működése által Krisztussal egyesülve arra kaptunk meghívást, hogy irgalmasok legyünk, mint az Atya, és különösen is szeressük gyenge, beteg és szenvedő testvéreinket (vö. Ján 13,34 – 35). Ezt a közelséget nemcsak egyénként, hanem közösségként is megtapasztaljuk: a Krisztusban való testvéri szeretet valóban létrehoz egy gyógyító közösséget, amely senkit sem hagy hátra, amely befogadó, különösen is a leginkább rászorultak iránt.

Itt szeretném megemlíteni a testvéri szolidaritás fontosságát, amely a szolgálatban válik konkréttá és változatos formákat ölthet, amelyek mind felebarátaink támogatására irányulnak. „A szolgálat azt jelenti, hogy gondját viseljük azoknak, akik törekenyek a családjukban, a társadalomban, a népünkben.” (Homília Havannában 2015. szeptember 20-án). Ebben a szolgálatban mindenki képes arra „hogy félretegye kívánságait, elvárásait, mindenhatóságra irányuló vágyait a legtörekenyebbek konkrét tekintetének színe előtt. (...) A szolgálat mindig a testvér arcát nézi, érinti az ő testét, érzi az ő közelségét olyannyira, hogy nemegyszer „el is kell viselnie”, miközben segíteni próbálja. Ezért a szolgálat sosem ideológiai, minthogy nem eszméket, hanem személyeket szolgál.” (Uo.)

4. Abban, hogy egy terápia jó legyen a kapcsolat döntő jelentőségű, ami lehetővé teszi a beteg holisztikus megközelítését. Ennek a szempontnak a kiemelése segíthet az orvosoknak, az ápolóknak, a szakembereknek és az önkénteseknek, hogy felelősnek érezzék magukat abban, hogy a betegeket a gyógyulás olyan útján vezessék, ami a bizalmon alapuló személyes kapcsolatra épül. (vö. *Nuova Carta degli Operatori Sanitari* [2016], 4). Ez egyfajta szerződéskötést jelent a gondozásra szoruló és az ellátást nyújtók között, ami a kölcsönös bizalmon és tiszteleten, az őszinteségen és a segítőkészségen alapszik, így segít legyőzni a védekező attitűdöket, középpontba állítani a betegek méltóságát, megőrizni az egészségügyi dolgozók szakmaiságát és elősegíteni a jó kapcsolatot a betegek családjával.

A betegekkel való ilyenfajta kapcsolat kiapadhatatlan motivációs- és erőforrást találhat *Krisztus szeretetében*, miként azt azoknak a férfiaknak és nőknek a tanúbizonysága is mutatja, akik évezredekken keresztül a szenvedők szolgálatára szentelték magukat. Ugyanis Krisztus halálának és feltámadásának misztériuma annak a szeretetnek a forrása, amely képes hiteles értelmet adni a betegek és ápolóik élethelyzetének. Az evangélium sokszor alátámasztja ezt azzal, hogy bemutatja, hogy Jézus nem varázslattal gyógyít, hanem a gyógyulások mindig egy *találkozásnak*, egy *személyközi kapcsolatnak* az eredményei, amelyben Jézus által felajánlott isteni ajándék választ talál azok hitében, akik befogadják. Ez foglalja össze a Jézus által gyakran elismert kifejezés: „A hited megmentett téged.”

5. Kedves testvérek, a szeretetparancsnak, amelyet Jézus tanítványaira hagyott, konkrét megvalósulása a betegekkel való kapcsolatban történik meg. Egy társadalom annál inkább emberi, minél inkább hatékonyan törődik a testvéri szeretet jegyében az esendő és szenvedő tagjaival. Törekedjünk e cél elérésére, hogy senki ne érezze magát egyedül, kirekesztve vagy magára hagyva.

Máriára, az Irgalmasság és a Betegek Anyjára bízom a betegeket, az egészségügyi dolgozókat és mindazokat, akik nagylelkűen segítik szenvedő testvéreiket. A Lourdes-i barlangból és szerte a világon számos más szentélyéből Ő támogassa hitünket és reménységünket, és segítsen abban, hogy testvéri szeretettel viseljük gondját egymásnak. Mindenkinek szívből küldöm áldásomat.

A Lateráni Szent Jánosnál, 2020. december 20-án, Advent 4. vasárnapján.

Ferenc.